

**АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА**

**ОЧЕКИВАЊА
ОД БАНАКА У ПЛАНИРАЊУ РЕСТРУКТУРИРАЊА
- СМЈЕРНИЦЕ -**

Бања Лука, април 2024. године

Садржај:

1. УВОД	1
1.1. Улога Агенције и банака у планирању реструктурирања	1
1.1.1. Улога Агенције	1
1.1.2. Улога банака у постизању могућности реструктурирања	2
1.2. Сврха, обухват и структура овог документа	2
1.3. Фазе реструктурирања	3
1.3.1. Планирање реструктурирања	3
1.3.2. Припрема за отварање поступка реструктурирања	4
1.3.3. „Викенд реструктурирања” и имплементација мјера реструктурирања	4
1.3.4. Завршетак реструктурирања.....	4
2. СЕДАМ ПОДРУЧЈА КЉУЧНИХ ЗА ПРОЦЕС ПЛАНИРАЊА РЕСТРУКТУРИРАЊА	4
2.1. УПРАВЉАЊЕ	5
2.1.1. Начела	5
[Начело 1.1] Активно укључивање управе и вишег руководства	5
[Начело 1.2] Управљање активностима реструктурирања	6
[Начело 1.3] Контрола тачности информација и података који се достављају Агенцији и њихова провјера од стране интерне ревизије	7
[Начело 1.4] Тестирање и операционализација стратегије	7
2.2. КАПАЦИТЕТ ПОКРИЋА ГУБИТАКА И ДОКАПИТАЛИЗАЦИЈА	7
2.2.1. Начела – Износ за покриће губитака и докапитализацију	8
[Начело 2.1] Минимални износ капитала за покриће губитака и докапитализацију	8
[Начело 2.2] Оперативно спровођење отписа или конверзије	9
2.2.2. Начела – Минимални захтјев за капитал и прихватљиве обавезе (MREL)	9
[Начело 2.3] Обезбјеђивање довољног износа квалификовано прихватљивих обавеза за испуњење MREL захтјева	9
[Начело 2.4] Квалификовано прихватљиве обавезе.....	9
2.3. ЛИКВИДНОСТ И ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА У РЕСТРУКТУРИРАЊУ	10
2.3.1. Начела	10
[Начело 3.1] Процјена ликвидности и потребе за финансирањем у реструктурирању	10
[Начело 3.2] Мјерење и извјештавање о стању ликвидности у реструктурирању	11
[Начело 3.3] Идентификација и мобилизација колатерала за вријеме и након реструктурирања.....	11
2.4. ОПЕРАТИВНИ НАСТАВАК ПОСЛОВАЊА И ПРИСТУП ИНФРАСТРУКТУРАМА ФИНАНСИЈСКОГ ТРЖИШТА	12
2.4.1. Начела – Оперативни наставак пословања у реструктурирању	13
[Начело 4.1] Идентификација и распоред (мапирање) међузависности за оперативни наставак пословања	13
[Начело 4.2] Процјена ризика оперативног наставка пословања	13
[Начело 4.3] Активности за ублажавање ризика оперативног наставка пословања и мјере за бољу спремност за реструктурирање.....	14
[Начело 4.4] Идентификовање, мапирање и процјена зависности од инфраструктура финансијског тржишта	15
[Начело 4.5] Разумијевање захтјева за континуитет приступа	15
[Начело 4.6] „Инфраструктура финансијског тржишта – FMI” планови за непредвиђене ситуације и мјере којима се осигурава континуитет FMI услуга	16
2.5. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМИ И ЗАХТЈЕВИ ЗА ПОДАЦИМА	17
2.5.1. Начела	17
[Начело 5.1] Капацитет информационих система (MIS) који треба да осигурају информације и податке неопходне за израду и ажурирање планова реструктурирања.....	18
[Начело 5.2] Капацитети информационих система (MIS) који пружају информације и податке неопходне за фер и реалну процјену вриједности имовине и обавеза	18
[Начело 5.3] Капацитети информационих система (MIS) који пружају информације и податке неопходне за дјелотворну примјену мјера реструктурирања.....	18
2.6. КОМУНИКАЦИЈА	19
2.6.1. Начела	19
[Начело 6.1] План комуникације	19
[Начело 6.2] Комуникационо управљање	20
2.7. ОДВАЈАЊЕ И РЕОРГАНИЗАЦИЈА	21
2.7.1. Начела	22
[Начело 7.1] Структура, комплексност и међузависности	22
[Начело 7.2] Анализе одвајања код дјелимичног преноса пословања	22
[Начело 7.3] План реорганизације пословања након примјене инструмента реструктурирања властитим средствима банке.....	23
3. РОКОВИ ЗА ИСПУЊАВАЊЕ ОЧЕКИВАЊА ОД БАНАКА	24
4. ПОЈМОВИ	24
5. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	26

На основу члана 22. став 1. тачка њ) Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” бр. 59/13 и 4/17), члана 22. став 4. тачка л) Статута Агенције за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 63/17), и чл. 224. и 225. Закона о банкама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” бр. 4/17, 19/18 и 54/19), директор Агенције за банкарство Републике Српске доноси

ОЧЕКИВАЊА ОД БАНАКА У ПЛАНИРАЊУ РЕСТРУКТУРИРАЊА - СМЈЕРНИЦЕ -

1. УВОД

Закон о банкама Републике Српске (у даљем тексту: Закон) који је ступио на снагу 2017. године усвојио је нека нова рјешења за проблеме у пословању унутар банкарског система, а самим тим и Агенција за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) је добила нове задатке и надлежности. Задатак Агенције јесте да појединачну банку која западне у проблеме реструктурира на тај начин да то има минималан утицај на реални сектор и финансијску стабилност Републике Српске.

Улога Агенције у реструктурирању банака је проактивна. Агенција израђује и развија план реструктурирања банке прије него што се догоди кризна ситуација, и на такав начин побољшава могућност реструктурирања банке, а у циљу избегавања евентуалних штетних утицаја пропасти банке на економију и финансијски систем.

1.1. Улога Агенције и банака у планирању реструктурирања

1.1.1. Улога Агенције

Агенција је надлежна институција за реструктурирање банака,¹ што подразумијева да има законска овлашћења да разрјешава ситуацију банке за коју се утврди да не може или вјероватно неће моћи наставити пословање. Два су могућа исхода разрјешења такве ситуације: (1) покретање редовног поступка ликвидације или стечаја банке, или (2) покретање поступка реструктурирања банке.

Да би се могла донијети основана и објективна одлука да ли ће се над банком покренути (1) поступак ликвидације или стечаја или (2) поступак реструктурирања, Агенција прво испитује оправданост и могућност спровођења поступка ликвидације или стечаја банке. Дакле, ако банка западне у проблеме, а да претходне мјере које је предузела сама банка или мјере приватног сектора, укључујући и мјере од стране Јединице за надзор, нису уродиле плодом и стабилизовале пословање банке, тада се као прва опција намеће ликвидација или стечај банке, а тек након тога њено реструктурирање.

Критеријуми и услови који морају бити испуњени за доношење основане и објективне одлуке да ли ће се над банком покренути (1) поступак ликвидације или стечаја или (2) поступак реструктурирања прописани су Законом² и подзаконским актима. Процјена прописаних критеријума обавља се спровођењем (1) процјене оправданости и могућности спровођења ликвидације или стечаја банке и (2) процјене јавног интереса, и ти поступци обављају се током планирања реструктурирања.

Потребно је нагласити да се горенаведене процјене не спроводе у тренутку када је стање банке такво да она не може, или вјероватно неће моћи, наставити пословање, већ се сви потребни поступци спроводе при изради, односно ажурирању плана реструктурирања.

Када се на основу спроведене процјене утврди да покретање поступка ликвидације или стечаја банке није оправдано или спроводиво, тада се у процесу планирања реструктурирања утврђује стратегија реструктурирања која ће се применијени над банком и којом ће се најбоље остварити

¹ Закон о банкама Републике Српске, члан 221. став 1.

² Закон о банкама Републике Српске, члан 227.

прописани циљеви реструктурирања, уз што мањи негативан утицај на реални сектор и финансијски систем.

У избору стратегије реструктурирања за појединачну банку Агенција процјењује ефикасност и могућност њеног реструктурирања,³ тј. могућност спровођења одабране стратегије реструктурирања за одређену банку, те да ли постоје препреке за спровођење одабране стратегије. У случају да се утврди како постоје значајне препреке за реструктурирање банке, тада Агенција има законска овлашћења да банци наложи мјере за отклањање утврђених препрека.⁴ Због тога је улога Агенције у реструктурирању банака проактивна, јер Агенција кроз процес планирања реструктурирања унапријед разрађује могући сценарио реструктурирања банке и предузима све што је у њеној моћи и надлежности како би банку било могуће реструктурирати према одабраној стратегији реструктурирања.

1.1.2. Улога банака у постизању могућности реструктурирања

Иако Агенција у реструктурирању банака има главну улогу, која произилази из законског оквира, погрешно је схватање да је постизање могућности реструктурирања банака (спремности банака за успјешно реструктурирање) искључиво задатак и одговорност Агенције, а да банке представљају само објекат без икакве улоге и одговорности. Напротив, значајна улога у постизању властите могућности реструктурирања односи се на саме банке, а та обавеза произилази из законске одредбе⁵ да је банка дужна, на захтјев Агенције пружити сву потребну помоћ и доставити информације и податке који су јој потребни у сврху израде и ажурирања плана реструктурирања, као и да је одмах обавијести о свакој промјени тих података.

Приликом израде, односно ажурирања плана реструктурирања, Агенција процјењује до које је мјере могуће реструктурирати банку, те се у том поступку, између осталог, фокусира на потенцијалне препреке у односу на планирану стратегију реструктурирања. Након завршетка израде, односно ажурирања плана реструктурирања, Агенција доставља банци кратак приказ кључних елемената⁶ плана реструктурирања, тако да је свака банка упозната са стратегијом реструктурирања предвиђеном за њу, планираним мјерама и инструментима реструктурирања, у случају када се утврди да банка не може или вјероватно неће моћи наставити пословање. Зато се од банака очекује активна улога у процесу препознавања и отклањања препрека у планираној стратегији реструктурирања, те активна координација и комуникација са Агенцијом, јер је то најефикаснији начин за постизање могућности реструктурирања, тј. да банка буде спремна за успјешно реструктурирање. Задатак Агенције је да одреди на који се начин идентификоване препреке за реструктурирање банке могу превазићи, и да још једном нагласи како Агенција није једини учесник у овом процесу, већ се то очекује и од самих банака.

1.2. Сврха, обухват и структура овог документа

Овај документ је својеврсни водич кроз активности које банке треба да предузму како би биле спремне за евентуалну кризну ситуацију и како би над њима било могуће спровести поступак реструктурирања. Те активности потребно је спроводити у фази планирања реструктурирања, тј. када банка уредно послује.

Постизање могућности реструктурирања банке је интерактиван процес између Агенције и банака. Саме банке су у најбољој позицији да осигурају адекватну припрему за могућност свог реструктурирања и зато Агенција од банака очекује стални рад у правцу постизања могућности реструктурирања према преферираној стратегији и инструментима реструктурирања из плана реструктурирања банке односно банкарске групе.

Агенција ће подржати и упутити банке у постизању њихове могућности реструктурирања путем сљедећих активности: (а) објављивањем документа **„Очекивања од банака у планирању**

³ Могућност реструктурирања банке у стручном жаргону енглеског језика назива се „resolvability”.

⁴ Закон о банкама, члан 228.

⁵ Закон о банкама Републике Српске, члан 225. став 1.

⁶ Закон о банкама Републике Српске, члан 224. став 4.

реструктурирања-смјернице”, (б) према потреби, јавно објављеним додатним оперативним упутствима и смјерницама банкама, те (в) сарадњом са банкама на појединачном основу.

Очекивања Агенције описана у овом документу представљају неопходне кораке и поступке које банке треба да предузму и успоставе у роковима дефинисаним овим документом, а све како би омогућиле спровођење евентуалног поступка реструктурирања. Те активности су по својој природи општег карактера, а њихово спровођење разликоваће се од банке до банке, у складу са принципом пропорционалности и комуникације с Агенцијом. То значи да Агенција може затражити додатне информације, податке и анализе за одређено подручје пословања, без обзира на то што нису обухваћени овим документом, ако је то неопходно за постизање могућности реструктурирања одређене банке у склопу планирања процеса реструктурирања. С обзиром на принцип пропорционалности, Агенција може одлучити да се на одређену банку не примјењују у потпуности сва наведена очекивања, ако закључи да је то одговарајуће и пропорционално карактеристикама одређене банке.

Агенција ће према потреби мијењати или допуњавати овај документ, или дати додатна упутства и смјернице за његово спровођење, која банке требају да узму у обзир приликом испуњавања ових очекивања.

Овај документ је структурисан на тај начин да почива на подручјима, начелима и очекивањима. Подручја (први ниво) представљају активности пословања у оквиру редовног стања у којима банке треба да предузму одређене кораке како би над њима било могуће спровести поступак реструктурирања. Свако подручје има одређена начела, која произилазе из регулаторног оквира (други ниво), а у пракси се могу показати као скуп очекивања (трећи ниво). Због тога се детаљне активности које банке треба да реализују како би над њима било могуће спровести реструктурирање називају *очекивања Агенције од банака* (у даљем тексту: очекивања).

Све што се односи на банку односи се и на банкарску групу, иако то није изричито наведено.

1.3. Фазе реструктурирања

Реструктурирање банака састоји се од двије фазе, а то су: (1) фаза планирања реструктурирања и (2) фаза кризног управљања. Ради бољег разумијевања саме сврхе поједине фазе, а све у контексту наведених очекивања, у наставку се даје кратак приказ активности у оквиру појединих фаза.

Банке су добро упознате са фазом планирања реструктурирања у досадашњем интерактивном раду на изради и ажурирању планова реструктурирања. Фаза кризног управљања обухвата активности појачаног праћења банке за коју се претпоставља да не може или вјероватно неће моћи наставити пословање, састављања одлука потребних за покретање поступка реструктурирања те праћење њиховог извршавања. Ова фаза је даље подијељена у три фазе: (а) припрему за покретање поступка реструктурирања, (б) „викенд реструктурирања” и имплементацију стратегије реструктурирања и (в) завршетак (затварање) реструктурирања.

1.3.1. Планирање реструктурирања

Планирање реструктурирања (израда и ажурирање планова реструктурирања) обухвата:

- Анализе правних, оперативних и финансијских структура банака;
- Одређивање критичних функција и услуга;
- Анализе капитала и структура финансирања;
- Избор стратегија реструктурирања, укључујући и избор инструмен(а)та реструктурирања, као и одређивање минималног захтјева за капитал и прихватљиве обавезе које банке треба да одржавају.

Додатно, фаза планирања реструктурирања обухвата и процјену у којој је мјери банку могуће реструктурирати и колико је банка уопште спремна за примјену стратегије реструктурирања. То укључује идентификацију потенцијалних препрека за реструктурирање и, тамо гдје је то потребно, припрему плана активности за отклањање утврђених препрека. У сваком случају, неопходни услов за успјешно планирање реструктурирања јесте тачно и правовремено пружање свих потребних информација и података Агенцији.

1.3.2. Припреma за отварање поступка реструктурирања

Током ове фазе, која обухвата вријеме непосредно прије доношења одлуке о отварању поступка реструктурирања, Агенција се припрема за усвајање одговарајуће шеме реструктурирања. У овој фази треба спровести процјене вриједности имовине и обавеза банке⁷ (која не може или вјероватно неће моћи наставити пословање), и то:

- како би се утврдило да ли су испуњени услови за реструктурирање банке или услови за отпис и конверзију (тзв. Вредновање 1);
- како би се могла донијети одлука о избору одговарајућег инструмента и мјере реструктурирања, односно отписа или конверзије, као и да би се осигурало да су сви губици банке у потпуности приказани у пословним књигама и финансијским извјештајима (тзв. Вредновање 2).

Способност управљачких информационих система банака представља кључни фактор који треба да осигура тачне и правовремене информације и податке у прихватљивом формату како би се могло обавити Вредновање 1 и 2. Од банака се очекује да демонстрирају способност својих управљачких информационих система у складу са упутствима и смјерницама од стране Агенције.

1.3.3. „Викенд реструктурирања” и имплементација мјера реструктурирања

„Викенд реструктурирања” почиње од тренутка доношења рјешења о покретању поступка реструктурирања и траје до слjedeћег радног дана, када се отварају тржишта. Како се ово раздобље односи на викенд,⁸ рјешење о отварању поступка реструктурирања у правилу се доноси у петак и траје до понедјељка ујутро, када се отварају тржишта (то је уобичајени почетак рада банке). Ово раздобље обухвата све потребне процесе за примјену мјера реструктурирања.

Зависно од тога који се инструмент/и реструктурирања користи/е, фаза реорганизације пословања наступа након ове фазе.

1.3.4. Завршетак реструктурирања

Након примјене мјере/а и инструмен(а)та реструктурирања, Агенција треба да осигура извршење независне процјене имовине и обавеза, како би се утврдило да ли би акционари и повјериоци банке били у повољнијем положају да је умјесто поступка реструктурирања покренут поступак стечаја над банком (тзв. Вредновање 3).

2. СЕДАМ ПОДРУЧЈА КЉУЧНИХ ЗА ПРОЦЕС ПЛАНИРАЊА РЕСТРУКТУРИРАЊА

Подручја банке кључна за процес планирања реструктурирања јесу:

- Управљање;
- Капацитет покрића губитака и докапитализација;
- Ликвидност и извори финансирања у реструктурирању;
- Оперативни наставак пословања и приступ инфраструктурама финансијског тржишта;
- Информациони системи и захтјеви за подацима;
- Комуникација и
- Одвајање и реорганизација.

⁷ У складу са чланом 232. Закона о банкама Републике Српске и Одлуке о условима и начину вршења независне процјене вриједности имовине и обавеза банке прије и у току поступка реструктурирања банке.

⁸ У ствари, имплементација мјера реструктурирања може се обавити било који дан, нпр. од сриједи до четвртка, с тим што је у том случају краће вријеме да се спроведе мјера реструктурирања, па се то зато обично ради преко викенда.

2.1. УПРАВЉАЊЕ

Циљ овог подручја јесте да банке успоставе снажне управљачке процесе који на одговарајући начин подржавају припрему и имплементацију стратегије реструктурирања. Снажан управљачки систем банке треба да осигура:

- благовремено и тачно пружање свих потребних информација на редовној и повременој основи;
- ефикасан надзор над процесима планирања реструктурирања, укључујући и кризне ситуације, и
- ефикасан процес одлучивања у вријеме реструктурирања банке.

Ефикасна и благовремена припрема и имплементација стратегије реструктурирања захтијева постојање одговарајућих управљачких система и процедура банке у циљу доношења одговарајућих и неопходних одлука. У ту сврху управљачке позиције треба да буду одговарајуће попуњене како би подржале планирање реструктурирања, а управљачки системи и структуре треба да осигурају доношење потребних одлука, али и ефикасан надзор. То укључује дефинисање и подјелу одговорности између организационих јединица и вишег руководства банке, укључујући и управу банке. Банка треба да одреди надлежног члана управе који је задужен и одговоран за реструктурирање, а то укључује и његову одговорност за усклађеност банке са захтјевима из процеса планирања реструктурирања. Додатно, надлежни члан управе је одговоран и за укључивање планирања реструктурирања у свеукупне процесе управљања банке. Банка треба осигурати да управа и више руководство имају одговарајући надзор над лицима задуженим за имплементацију начела која су даље наведена у овом документу.

Осим за припрему и имплементацију стратегије реструктурирања, банка треба да осигура одговарајуће управљање у случају спровођења дате стратегије. То се нарочито односи на успостављање одговарајућих процедура и контрола које ће осигурати редовно ажурирање процјена банке у случају постојања материјалних промјена и/или индиција да постојеће процјене нису више тачне.

2.1.1. Начела

[Начело 1.1] Активно укључивање управе и вишег руководства

Управа и више руководство банке треба да осигурају сву потребну подршку за постизање циљева реструктурирања и операционализацију стратегије реструктурирања банке.

Управа банке треба бити активно укључена у процес планирања реструктурирања. Од банака се очекује да именују надлежног члана управе, као и члана вишег руководства са одговарајућим искуством, за управљање свим активностима везаним за планирање реструктурирања.

Дужности и одговорности надлежног члана управе и члана вишег руководства дате су у сљедећем прегледу:

Надлежни члан управе	Члан вишег руководства
<ul style="list-style-type: none"> - Одговоран је за пружање свих информација и података потребних за припрему/ажурирање плана реструктурирања, што укључује и одговорност за особље банке надлежно за активности реструктурирања.	<ul style="list-style-type: none"> - Координише и управља свим активностима планирања реструктурирања на нивоу банке (ако то не ради надлежни члан управе).
<ul style="list-style-type: none"> - Треба осигурати усклађеност банке са свим захтјевима током планирања реструктурирања.	<ul style="list-style-type: none"> - Представља контакт особу Агенцији за област реструктурирања банке.
<ul style="list-style-type: none"> - Треба осигурати да је планирање реструктурирања укључено у све управљачке процесе банке.	<ul style="list-style-type: none"> - Треба осигурати да не постоји паралелна или недоследна комуникација са Агенцијом.
<ul style="list-style-type: none"> - Предлаже састав одговарајућих тијела банке (одбора и сл.) или предлаже успостављање нових, како би банка била у могућности да на адекватан начин подржи планирање реструктурирања.	<ul style="list-style-type: none"> - Координише операционализацију стратегије реструктурирања (у процесу планирања реструктурирања припрема и тестирање свих потребних корака за евентуалну имплементацију стратегије реструктурирања) и учествује у свим тестирањима процјене оперативне спремности банке.
<ul style="list-style-type: none"> - Потписује све што се доставља Агенцији или успоставља одговарајући аранжман делегирања својих овлашћења према доље, а у складу са системима интерне контроле, политикама и општим актима банке (нпр. достављање прописаних података и информација за израду/ажурирање плана реструктурирања).	
<ul style="list-style-type: none"> - Редовно информише остале чланове управе и надзорног одбора о току активности везаних за планирање реструктурирања, као и о могућностима за реструктурирање банке. То треба бити документовано у записнику са сједница управе односно, надзорног одбора.	
<ul style="list-style-type: none"> - Треба да осигура одговарајућа средства и кадрове за активности реструктурирања.	
<ul style="list-style-type: none"> - Предлаже лица на вишим извршним нивоима која ће бити одговорна за вођење и/или координацију активности везаних за планирање реструктурирања.	

[Начело 1.2] Управљање активностима реструктурирања

Управљачки процеси и аранжмани треба да осигурају да је планирање реструктурирања укључено у свеукупни управљачки систем банке и да подржава припрему и имплементацију стратегије реструктурирања.

Од банака се очекује да:

- осигурају одговарајућу кадровску попуњеност свих позиција које управљају реструктурирањем, како би се на вријеме могле доносити све потребне одлуке прије, али и за вријеме, те након спровођења реструктурирања банке;
- успоставе јасне линије одговорности, укључујући канале извјештавања и процедуре ескалације према горе, све до управе банке. Такође, треба успоставити јасне процесе одобравања и све то треба бити обухваћено и документовано одговарајућим политикама и општим актима банке;
- осигурају да се при доношењу стратешких одлука узима у обзир утицај тих одлука на постизање могућности реструктурирања банке (нпр. активности спајања и преузимања, статусне и организационе промјене, ИТ промјене, коришћење унутаргрупних гаранција и сл.);
- на вријеме информишу Агенцију о свим планираним материјалним промјенама, као што су промјена пословног модела, структуре банке, оперативних система (нпр. промјене ИТ инфраструктура) и управљања, које могу утицати на активности планирања реструктурирања, имплементацију префериране стратегије реструктурирања и постизања могућности реструктурирања;

- осигурају ефикасан проток информација везаних за реструктурирање између управе, вишег руководства и осталог надлежног особља у циљу испуњавања обавеза прије, али и евентуално за вријеме, те након спровођења реструктурирања и
- осигурају да унутаргрупни пружаоци услуга имају властиту управљачку структуру, јасно утврђене линије извјештавања и планове за непредвиђене ситуације, како би се услуге могле пружати и у евентуалном поступку реструктурирања. Пружање услуга унутар групе не смије имати било какав повлашћени третман у случају пропасти или реструктурирања било које чланице групе.

[Начело 1.3] Контрола тачности информација и података који се достављају Агенцији и њихова провјера од стране интерне ревизије

Банке треба да успоставе процесе контроле тачности и потпуности информација и података које достављају Агенцији у сврху планирања реструктурирања. При томе интерна ревизија треба стално провјеравати те информације и податке.

Од банака се очекује да:

- успоставе процесе контроле тачности и потпуности свих информација и података који се односе на реструктурирање;
- имају успостављене аранжмане који треба да осигурају потпуност и тачност података;
- осигурају да све информације и аранжмани везани за реструктурирање буду предмет сталне провјере од стране интерне ревизије (активности планирања реструктурирања треба да буду саставни дио годишњег плана рада интерне ревизије);
- осигурају да одбор за ревизију прати ефикасност система интерних контрола који се односе на тачност и потпуност података и информација банке коришћених у сврху реструктурирања, те да одбор прима и разматра те извјештаје;
- осигурају да одбор за ревизију или неко друго тијело банке периодично разматра ове аранжмане.

[Начело 1.4] Тестирање и операционализација стратегије

Банке у својим процедурама треба да опишу све оперативне аспекте стратегије реструктурирања, укључујући припадајуће надлежности и одговорности, те процедуре ескалације, и да редовно тестирају и процјењују те аспекте.

Како оперативни аспекти стратегије реструктурирања зависе од инструмен(а)та реструктурирања који ће се користити, од банака се очекује да демонстрирају капацитете тестирања и операционализације у складу са доље наведеним начелима, али и са евентуалним додатним захтјевима Агенције.

2.2. КАПАЦИТЕТ ПОКРИЋА ГУБИТАКА И ДОКАПИТАЛИЗАЦИЈА

Банке треба да обезбиједо одговарајући ниво капитала и прихватљивих обавеза како би биле у стању да покрију губитке из пословања или, ако је примјењиво, да изврше докапитализацију, како би поново успоставиле стопу адекватности регулаторног капитала на нивоу којим би се омогућило даље неометано пословање и одржавање довољног повјерења у банку на финансијском тржишту и осигурање континуитета обављања критичних функција за вријеме и након поступка реструктурирања.

У Закону⁹ су дефинисане прихватљиве обавезе које се искључују из отписа или конверзије капитала приликом примјене инструмента реструктурирања властитим средствима. Међутим, поред наведених прихватљивих обавеза које се према Закону искључују из отписа или конверзије

⁹ Закон о банкама Републике Српске, члан 249. став 1.

капитала, Агенција може потпуно или дјелимично искључити одређене прихватљиве обавезе из примјене отписа или конверзије капитала под одређеним условима, прописаним Законом.¹⁰

Да би Агенција била у могућности испунити своју законску обавезу и на одговарајући начин распоредити губитке по повјериоцима, банке треба да успоставе одговарајуће интерне процесе и процедуре, управљачке информационе системе и припадајуће аранжмане како би биле у стању идентификовати обавезе које се по Закону искључују из отписа или конверзије капитала, те Агенцији пружити подршку у процјени евентуалног додатног искључења на основу посебних законских овлашћења. У сваком случају, од банака се очекује подршка Агенцији у спровођењу инструмената реструктурирања.

Минимални захтјев за капитал и прихватљиве обавезе (у даљем тексту: MREL захтјев или MREL) јесте захтјев банкама одређен од стране Агенције у циљу сталног одржавања одређеног минималног нивоа капитала и прихватљивих обавеза како би банке биле у стању имплементирати преферирану стратегију реструктурирања. Постизање и одржавање MREL захтјева представља кључну карику у постизању могућности реструктурирања банке. Банке треба да воде рачуна не само о износу капитала и прихватљивих обавеза које улазе у израчунавање MREL-а већ и о његовој структури, јер Агенција може банкама поставити додатни захтјев за одржавање одговарајуће структуре MREL-а према редослиједу приоритета обавеза у поступку ликвидације или стечаја банке.¹¹ Тај додатни захтјев одређује се ако Агенција процјени како постоји ризик да повјериоци у поступку реструктурирања банке претрпе веће губитке него што би их претрпјели у стечајном поступку.

2.2.1. Начела – Износ за покриће губитака и докапитализацију

[Начело 2.1] Минимални износ капитала за покриће губитака и докапитализацију

Банке треба да имају довољан износ капитала за покриће губитака и докапитализацију како би се губици распоредили на што шири круг обавеза и како би се успјешно спровела стратегија реструктурирања.

Од банака се посебно очекује да на тачан и поуздан начин препознају и квантификују:

- износ обавеза које ће се према преферираној стратегији реструктурирања користити за покриће губитака и за докапитализацију;
- износ обавеза које су према Закону искључене из отписа или конверзије;
- износ обавеза које се вјероватно неће користити за покриће губитака и докапитализацију, минимално водећи рачуна о:
  - доспијећу,
  - редослиједу приоритета,
  - власнику инструмента и преносивости инструмента,
  - ризицима да обавеза буде искључена из примјене отписа или конверзије и
  - износу.

Обавезе које нису искључене из отписа или конверзије треба да буду распоређене према редослиједу приоритета у поступку ликвидације или стечаја банке. Банке треба да пруже све потребне информације за процјену колико би се повјериоци и акционари наплатили у случају стечаја банке, и то за сваки ред приоритета, а све у циљу испуњења законских заштитних мјера,¹² да у поступку реструктурирања банке повјериоци и акционари не претрпе веће губитке него што би их претрпјели у стечајном поступку.

¹⁰ Закон о банкама Републике Српске, члан 249. став 4.

¹¹ Закон о банкама Републике Српске, члан 269.

¹² Закон о банкама Републике Српске, члан 257.

[Начело 2.2] Оперативно спровођење отписа или конверзије

Банке треба да успоставе одговарајуће интерне процесе и процедуре, управљачке информационе системе и механизме, интерно или од треће стране, како би биле у стању подржати оперативну спроводивост отписа или конверзије, те редовно процјењивати и тестирати њихову ефективност, како би на захтјев Агенције могле у врло кратком року пружити све потребне податке о обавезама за покриће губитака.

Управа банке треба да донесе процедуре за оперативно спровођење отписа или конверзије (*bail-in playbook*)¹³, које треба да обухвате најмање:

- све управљачке механизме, активности и процесе који треба да буду предузети од стране банке (или у име банке) за ефикасну спроводивост отписа или конверзије;
- редослијед догађаја базиран на очекиваном времену за спровођење поступка реструктурирања; затим правне, оперативне, рачуноводствене и пореске аспекте за сваки тип прихватљивих обавеза у спровођењу отписа или конверзије; те који се управљачки аранжмани примјењују за сваки догађај из редослиједа;
- аранжмане за извршење отписа или конверзије, укључујући комуникационе канале са вањским учесницима који су важни за њихово извршавање (нпр. са Централним регистром хартија од вриједности и др.). Банке треба да имају спремне системе и ресурсе како би брзо (у року од неколико сати) могле добити ажурне информације о: (1) хартијама од вриједности које су обухваћене отписом или конверзијом, укључујући назив и шифру издања (ISIN – *International Securities Identification Number*), (2) назив средишњег депозитара (CSD – *Central Securities Depository*) гдје су хартије од вриједности регистроване. Требало би да банке могу идентификовати агенте, ако су они неопходни за извршавање отписа или конверзије;
- аранжмане који треба да осигурају да су информације и подаци који су Агенцији достављени ради оперативног спровођења отписа или конверзије потпуни и тачни.

2.2.2. Начела – Минимални захтјев за капитал и прихватљиве обавезе (MREL)

[Начело 2.3] Обезбјеђивање довољног износа квалификовано прихватљивих обавеза за испуњење MREL захтјева

Банке треба да обезбиједи довољан износ квалификовано прихватљивих обавеза за испуњење MREL захтјева, који је Агенција одредила у складу са Одлуком о минималним захтјевима за капитал и прихватљиве обавезе.

Од банака се очекује да:

- стално буду спремне да Агенцији пруже све потребне податке и информације за одређивање MREL захтјева и
- у сваком тренутку испуњавају MREL захтјев.

[Начело 2.4] Квалификовано прихватљиве обавезе

Квалификовано прихватљиве обавезе (MREL прихватљиве обавезе) представљају дио прихватљивих обавеза и могу се користити за покриће губитака и докапитализацију банке, укључујући и одређени износ субординисаног дуга. Банка је дужна константно одржавати квалификовано прихватљиве обавезе у износу за покриће губитака и докапитализацију.

Од банака се очекује да:

- Агенцији осигурају све потребне податке и информације (ако је потребно, и правна мишљења) у вези са прихватљивошћу капитала и обавеза које се користе у поступку отписа или конверзије;
- у циљу правне сигурности отписа или конверзије прихватљивих обавеза уређених страним правом, гдје год је то могуће, укључе или допуне уговорне одредбе с одговарајућим

¹³ Агенција доноси опште смјернице за израду *bail-in playbooks*.

одредбама да су те обавезе подложне отпису или конверзији у случају примјене инструмента реструктурирања властитим средствима;

- смање потенцијално прекомјерну изложеност сектору становништва кроз повлашћени и субординисани дуг, те да Агенцији могу пружити све потребне податке и информације о тој изложености у циљу процјене настанка могућих препрека за реструктурирање и њихово отклањање;
- у случају да је таква обавеза прописана, претходно обавијесте Агенцију о свим прихватљивим обавезама са уговорним клаузулама посебног одобрења, укључујући и оне прихватљиве обавезе са преосталим роком доспијећа мањим од године дана, које се намјеравају опозвати, икупити, исплатити или поново откупити прије уговореног рока доспијећа.

2.3. ЛИКВИДНОСТ И ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА У РЕСТРУКТУРИРАЊУ

Банке треба да успоставе процесе и да буду способне: (1) процијенити ликвидност и потребе за финансирањем у сценарију имплементације стратегије реструктурирања, (2) израчунавати и извјештавати о ликвидносним позицијама у реструктурирању и (3) идентификовати и мобилисати одговарајуће колатерале који могу послужити за осигурање додатног финансирања током и након поступка реструктурирања.

Реално је претпоставити да ће банке због асиметричности информација у вези са одрживошћу и опстанком свог пословања након поступка реструктурирања бити изложене додатним ликвидносним захтјевима. И у таквим околностима банке треба да осигурају испуњење свих својих обавеза у складу са уговорним одредбама. Због тога банке треба да развију одговарајуће методологије за што ранију процјену ликвидносних потреба у условима имплементације стратегије реструктурирања. У том смислу банке треба да буду способне идентификовати и извјестити о укупној неоптерећеној имовини која у кратком времену може бити употријебљена као колатерал за додатно финансирање, те описати евентуална ограничења (правна, регулаторна, оперативна и др.) за њихово коришћење у стресним условима. У испуњавању ових очекивања банке треба да се ослоне на већ развијене системе за потребе Јединице за надзор.

2.3.1. Начела

[Начело 3.1] Процјена ликвидности и потребе за финансирањем у реструктурирању

Банке треба да развију методологије за процјену ликвидности и потребе за финансирањем под различитим претпоставкама у условима имплементације стратегије реструктурирања, као и идентификоване изворе ликвидности.

Од банака се очекује да идентификују кључне факторе ликвидности у условима реструктурирања и да их анализирају зависно од природе кризне ситуације (нпр. криза солвентности или криза ликвидности и сл.) и у складу са тим анализирају ризике који утичу на факторе ликвидности (нпр. одлив депозита, ликвидносне потребе за поравнањем платних система и сл.).

Банке такође треба да развију методологије којима ће под различитим сценаријима реструктурирања симулирати новчани ток од имовине, обавеза и ванбилансних ставки, као и развој капацитета ликвидносне покривености по временским раздобљима.

Симулације треба да укључују:

- уговорене новчане приливе и одливе;
- претпостављене новчане приливе и одливе који се у правилу реализују и
- развој ликвидносне покривености и њене ликвидносне вриједности након примјене претпостављених корективних фактора.

Новчани токови и додатни извори финансирања треба да буду симулирани:

- агрегатно у извјештајној валути КМ, те на нивоу сваке материјално значајне валуте, укључујући и валуте које су значајне за учествовање у инфраструктурама финансијског тржишта (клиринг, поравнање и сл.);

- у одређеним временским раздобљима, од преконоћног раздобља па до довољног раздобља након реструктурирања (нпр. шест мјесеци).

При процјени ликвидности и извора финансирања, као и при имплементацији стратегије реструктурирања, од банака се очекује конзервативан приступ те да посебну пажњу усмјере на:

- правне, регулаторне и оперативне препреке везане за трансфер ликвидности, посебно између чланица банкарске групе;
- обавезе које произилазе из активности плаћања, клиринга и поравнања, укључујући могуће ликвидносне ефекте активности управљања ризиком, предузете од стране инфраструктура финансијског тржишта или посредника;
- могуће суспензије и раскиде уговора, као и право нетирања, које друга уговорна страна може активирати у случају реструктурирања банке;
- правне и оперативне препреке за правовремено залагање расположивих колатерала;
- највише унутардневне потребе за ликвидношћу;
- уколико су доступни, расположиве прозоре ликвидности централне банке, укључујући рокове и услове њиховог коришћења (нпр. прихватљиви колатерали, однос колатерала-кредита, рокови коришћења и сл.).

Од банака се очекује да документовано образложе кључне претпоставке којима поткрепљују своје процјене, као и да резултате горњих анализа укључе у стратегију ликвидности у условима реструктурирања и припадајући план финансирања.

[Начело 3.2] Мјерење и извјештавање о стању ликвидности у реструктурирању

Банке треба да успоставе процесе и ресурсе за мјерење и извјештавање о стању ликвидности и потребама за финансирањем у случају реструктурирања банке, као и о расположивим изворима финансирања.

Од банака се очекује да докажу како су способне мјерити и извјештавати о позицијама ликвидности у врло кратком року. Такође, од банака се очекује да су у стању прогнозировать своју нето ликвидносну позицију према временским раздобљима, укључујући и унутардневно раздобље, те извјештавати о:

- новчаним приливима и одливима (разликујући уговорне и претпостављене новчане токове);
- капацитету ликвидносне покривености и њеној ликвидносној вриједности након примјене претпостављених корективних фактора.

Од банака се очекује да образложе претпоставке коришћене при процјени капацитета ликвидносне покривености, као што су корективни фактори, стопе обнављања, стопе одлива и сл.

[Начело 3.3] Идентификација и мобилизација колатерала за вријеме и након реструктурирања

Банке треба да успоставе процесе и ресурсе за идентификацију и мобилизацију имовине која може бити коришћена као колатерал за обезбјеђивање додатних извора финансирања. Како би се осигурало ефикасно коришћење тих расположивих колатерала у реструктурирању, банке треба да предвиде вријеме потребно за њихову мобилизацију, као и кораке које треба предузети како би они били прихватљиви другим уговорним странама.

У ту сврху од банака се очекује да буду способне:

- идентификовати расположиве колатерале:
  - идентификовати сву имовину која се потенцијално може квалификовати као прихватљив колатерал за финансирање у реструктурирању (нпр. ликвидна имовина према различитим нивоима и посебно неликвидна имовина);
  - разликовати оптерећену и неоптерећену имовину, те дефинисати правну основу свих колатерала (да ли су заложени или незаложени);
  - пратити стање неоптерећених и расположивих колатерала на појединачној основи, и то за сваку материјално значајну валуту;

- бити у стању детаљно извјештавати о расположивим колатералима (врста имовине, валута, локација, кредитни квалитет, прихватљивост за централну банку и сл.), чак и у условима наглог погоршања услова пословања;
- оперативно мобилисати колатерале:
  - развити и документовати све потребне оперативне кораке (укључујући временски хоризонт и управљачке процесе) за мобилизацију колатерала;
  - посебно се фокусирати на имовину која се теже продаје на тржишту (нпр. потраживања по кредитима и сл.).
- оцијенити способност мобилизације колатерала и најмање једном годишње процијенити и тестирати оперативну спремност банке за мобилизацију расположивих колатерала (нпр. могућност продаје, залагања у репо аранжманима, финансирања из колатерала и сл.).

2.4. ОПЕРАТИВНИ НАСТАВАК ПОСЛОВАЊА И ПРИСТУП ИНФРАСТРУКТУРАМА ФИНАНСИЈСКОГ ТРЖИШТА

Банке треба да имају адекватне оперативне аранжмане како би биле у стању осигурати континуитет критичних услуга које су неопходне за одржавање критичних функција и кључних пословних активности неопходних за ефикасну имплементацију стратегије реструктурирања и посљедичну реорганизацију пословања. Банке треба да успоставе неопходне процесе и аранжмане како би осигурале стални приступ платним услугама, клиринг услугама, системима поравнања и кастоди услугама, те осталим инфраструктурама финансијског тржишта (*Financial Market Infrastructure – FMI*), и то прије, за вријеме и након реструктурирања банке.

Оперативни наставак пословања подразумијева способност банке за имплементацију стратегије реструктурирања са оперативног аспекта. У том смислу треба успоставити одговарајуће механизме који ће осигурати непрекидно пружање услуга неопходних за:

- одржавање пружања критичних функција банке реалном сектору и финансијским тржиштима („критичне услуге”);
- подршку кључним пословним активностима банке које су неопходне за успјешну имплементацију стратегије реструктурирања и посљедичну реорганизацију пословања („есенцијалне услуге”).

Горенаведене услуге групно се називају „релевантне услуге”.

Оперативни наставак пословања обухвата идентификовање и распоред (мапирање) међузависности релевантних услуга са критичним функцијама и кључним пословним активностима, процјену ризика, мјере за ублажавање ризика, те мјере за побољшање спремности за реструктурирање, укључујући и одговарајуће управљачке информационе системе (*Management Information Systems – MIS*).

Оперативни континуитет пословања важан је и с аспекта услуга инфраструктура финансијских тржишта (FMI), нпр. у пружању платних и клиринг услуга, поравнања и кастоди услуга, без обзира на то пружају ли се те услуге директно или преко посредника. Без приступа тим услугама прије и током реструктурирања банке не би биле у могућности наставити пословање, што би могло угрозити стабилизацију пословања и уједно их онемогућити у обављању критичних функција.

У том смислу банке треба да имају јасан преглед коришћења датих услуга те да развију планове за непредвиђене ситуације, као и мјере како би се осигурао стални приступ услугама инфраструктура финансијских тржишта (FMI).

2.4.1. Начела – Оперативни наставак пословања у реструктурирању

[Начело 4.1] Идентификација и распоред (мапирање) међузависности за оперативни наставак пословања

Банке треба да идентификују све релевантне услуге, као и оперативну имовину и функције/запослене, како би биле у стању осигурати континуитет критичних функција и кључних пословних активности неопходних за ефикасну имплементацију стратегије реструктурирања и посљедичну реорганизацију пословања. Све релевантне услуге треба да буду распоређене (мапиране) према правним лицима, критичним функцијама, кључним пословним активностима и уговорима којима су регулисане релевантне услуге.

Од банака се очекује да:

- спроводе и одржавају свеобухватну идентификацију свих релевантних услуга (које се пружају унутар групе или од стране трећих лица), те оперативну имовину и функције/запослене. Услуге које се сматрају нерелевантним јесу следеће: (1) оне чији прекид нема материјални утицај на континуитет обављања критичних функција и кључних пословних активности и (2) оне које могу бити пружене од стране другог пружаоца у разумном времену и упоредивом обиму у вези са предметом, квалитетом и цијеном;
- спроводе и одржавају свеобухватно распоређивање (мапирање) релевантних услуга према критичним функцијама, кључним пословним активностима и правним лицима (који пружају или примају услуге), као и према релевантној имовини и функцијама/запосленима, укључујући и њихову локацију (физичка локација унутар групе). Ове оперативне међузависности треба да укључе и услуге које се пружају између разних пружалаца (нпр. унутаргрупни пружалац, који је ту услугу подговорио са трећом страном);
- спроводе и одржавају распоређивање (мапирање) релевантних услуга према уговорима којима су уређени;
- развију и одржавају базу података, тј. „каталог услуга” који треба бити ажуран и имати могућност претраживања. У њему треба објединити све мапиране информације којима се може поуздано приступити ради планирања односно спровођења реструктурирања, укључујући и кризне ситуације.

Од банака се такође очекује да осигурају да сви уговори са трећим лицима или пружаоцима унутар групе буду задовољавајуће документовани, те да садрже све потребне информације како би Агенција могла донијети одговарајуће одлуке у складу са законским овлашћењима (нпр. замјена пружаоца услуга и сл.).

[Начело 4.2] Процјена ризика оперативног наставка пословања

Банке треба да свеобухватно процијене ризике оперативног наставка пословања у реструктурирању, као што су: прекид релевантних услуга, немогућност приступа оперативној имовини и непостојање/нерасположивост потребних запослених лица. Резултат те анализе ризика треба да покаже банци у којој су мјери њихови оперативни аранжамани у стању подржати оперативно извршење стратегије реструктурирања и подржати реорганизацију пословања након реструктурирања.

Након идентификовања и распоређивања (мапирања) релевантних услуга, оперативне имовине и функција/запослених (Начело 4.1), од банака се очекује спровођење процјене ризика прекида тих међузависности у условима реструктурирања. Процјена ризика треба бити базирана на потенцијалним случајевима прекида пружања услуга (нпр. једнострано раскид уговора од стране пружаоца и сл.).

Анализа ризика треба узети у обзир следеће елементе:

- које се право примјењује на уговорни однос, те евентуалне посљедице његове примјене;
- локацију и правни статус (нпр. власништво или закуп) односне имовине;
- потенцијалну нерасположивост одговарајућих функција/запослених у реструктурирању.

Као дио анализе ризика, од банака се очекује да анализирају и слједеће: (1) да ли су уговори адекватно документовани, (2) да ли су цијене и додатни трошкови уговорени на тржишним начелима, и (3) имају ли пружаоци услуга одговарајуће финансијске ресурсе како би током и након реструктурирања банке били у стању наставити са пружањем услуга (види Начело 4.3).

[Начело 4.3] Активности за ублажавање ризика оперативног наставка пословања и мјере за бољу спремност за реструктурирање

Банке треба да адекватно управљају идентификованим ризицима оперативног наставка пословања у реструктурирању кроз активности њиховог ублажавања и предузимања мјера за побољшање спремности банке за реструктурирање, а тиме се уједно потпомаже реорганизација банке након реструктурирања.

Од банака се очекује не само да дефинишу већ и да предузму активности за ублажавање ризика оперативног наставка пословања у реструктурирању.

Банке треба да осигурају наставак примјене уговора којима је регулисано пружање релевантних услуга и у случају реструктурирања банке (без обзира на то да ли је пружалац унутаргрупни субјекат или трећа страна), тј. треба да осигурају да такви уговори остану на снази и у реструктурирању. То значи да одредбе тих уговора треба да осигурају:

- немогућност раскида, суспензије или измјена због реструктурирања банке или реорганизације након реструктурирања;
- могућност преноса пружања услуга са тренутног на новог примаоца због реструктурирања банке;
- неопходну подршку пружаоца услуге у случају преноса на новог пружаоца или новог примаоца услуге;
- континуитет пружања услуге субјекту групе који је дезинвестиран током реструктурирања.

Да би банка осигурала да уговори пружалаца услуга остану на снази и у реструктурирању може их допунити одговарајућим уговорним одредбама или примјеном одговарајућег прописа.

Ако банка није у могућности измијенити/допунити уговоре како би ти уговори били на снази и у процесу реструктурирања, тада се очекује да се о истоме обавијести Агенција и да јој се на увид да алтернативна стратегија (нпр. замјена пружаоца услуга и могућност уговарања тражених одредби са новим пружаоцем).

Од банака се очекује постојање јасних, транспарентних и тржишних цијена/трошкова који се односе на релевантне услуге које банке примају, а све како би се унапријед могао тачно процијенити њихов трошак у реструктурирању банке и с тиме повезаног доношења одговарајућих одлука.

Од банака се очекује да утврде да ли су пружаоци релевантних услуга финансијски стабилни у реструктурирању, те да на крају осигурају њихову финансијску стабилност:

- којом методом ће банке осигурати да је пружалац услуга финансијски стабилан, зависи од тога да ли је пружалац услуга субјекат банкарске групе, нерегулисани¹⁴ субјекат унутар банкарске групе или субјекат изван банкарске групе;
- ако релевантне услуге пружа нерегулисани субјекат унутар групе, очекује се да исти располаже адекватном ликвидном имовином (најмање 50% годишњих фиксних оперативних трошкова), која треба бити одвојена од остале имовине групе. То подразумијева држање одговарајуће ликвидне имовине или депозита код субјеката изван групе. Ако релевантне услуге пружа субјекат изван групе, очекује се да банке спроведу дубинску провјеру његовог финансијског пословања.

¹⁴ Под нерегулисаним субјектом подразумијева се да исти није обухваћен пруденцијалном регулативом везаном за капитал и ликвидност на појединачној основи.

Од банака се очекује да успоставе аранжмане којима осигуравају приступ релевантној оперативној имовини у случају реструктурирања банке, као што су лицензни уговори или уговори о закупу, и да такви уговори остану на снази и у реструктурирању. Ако банка не може осигурати претходно, очекује се да та имовина буде у власништву или закупу пружаоца или примаоца услуге.

Од банака се очекује да успоставе планове за непредвиђене ситуације којима се осигурава да релевантне функције буду кадровски попуњене у реструктурирању, што укључује:

- планове задржавања (укључујући управљање и процесе) који описују мјере које банка прије и током реструктурирања, у кратком року, може предузети како би ублажила одлив запослених на релевантним функцијама;
- активности које ће банка предузети како би одлив запослених са релевантних функција замијенила новим особљем, адекватног искуства и знања;
- гдје је потребно, аранжмане рјешавања ризика повезаних са запосленима, који ће имати двојаку функцију у реструктурирању.¹⁵

Банке треба да узму у обзир релевантне прописе који регулишу радне односе и са њима повезане захтјеве, као што су, на примјер, претходна одобрења за промјену надлежности и одговорности, те припадајуће новчане надокнаде.

[Начело 4.4] Идентификовање, мапирање и процјена зависности од инфраструктура финансијског тржишта

Банке треба да идентификују све критичне и есенцијалне FMI услуге према пружаоцима тих услуга (без обзира на то примају ли те услуге директно од FMI или преко посредника), како би их распоредиле (мапирале) према правним лицима, критичним функцијама и кључним пословним активностима.

Од банака се очекује да:

- идентификују све пружаоце FMI услуга које користе, као и мјеста трговања (енг. *trading venues*). Под директним FMI пружаоцима услуга подразумијевају се платни системи, системи поравнања и сл., а под посредним (индиректним) пружаоцима FMI услуга подразумијевају се они који нуде услуге плаћања, клиринга, поравнања или кастоди услуге, као што су кореспондентне или кастоди банке;
- идентификују које су FMI услуге неопходне за континуитет критичних функција („критичне FMI услуге”) и кључних пословних активности („есенцијалне FMI услуге”). У остваривању овог циља од банака се очекује да развију објективан приступ, узимајући у обзир, између осталог, утицај престанка или смањења приступа на:
  - критичне функције и кључне пословне активности;
  - пословање кључних клијената, и то за FMI посреднике;
- распореди (мапирају) сваку критичну или есенцијалну FMI услугу према правном субјекту, те на коју се критичну функцију и кључну пословну активност односи и
- идентификују њихове улоге (нпр. да ли је кастоди, осигурање ликвидности и др.).

Банке треба да осигурају те информације у FMI плану за непредвиђене ситуације (види начело 4.6) те да их у одговарајућем извјештају доставе Агенцији, ако их затражи.

[Начело 4.5] Разумијевање захтјева за континуитет приступа

Банке треба да: (1) имају јасну слику свих предуслова за континуитет приступа критичним и есенцијалним FMI услугама и (2) направе документовану процјену могућих финансијских и оперативних захтјева које пружаоци FMI услуга могу тражити прије и током процеса реструктурирања.

---

¹⁵ На примјер, постојање споразума који ће на привременој основи дати могућност субјекту групе за пружање функција од стране запослених другог субјекта.

Од банака се очекује да:

- имају јасну слику свих предуслова за континуитет приступа критичним и есенцијалним FMI услугама. На основу правила и уговора са пружаоцима FMI услуга, од банака се очекује да идентификују и документују значајне обавезе, посебно финансијске и оперативне, и размотре за које ће обавезе банка или њен правни слџдбеник (након реструктурирања) имати потешкоће да их испуне. Поред тога, на основу тих правила и уговора са пружаоцима FMI услуга требало би идентификовати евентуалне значајне обавезе према другим пружаоцима услуга, које су неопходне за коришћење FMI услуга;¹⁶
- размотре шта би,¹⁷ у којим околностима и у ком времену (одмах или након неколико дана) пружаоци FMI услуга могли предузети у случају реструктурирања банке;
- размотре евентуалне ликвидносне захтјева у различитим кризним ситуацијама са којима се могу суочити, те да осигурају одговарајуће процјене, заједно са подацима о кредитним линијама и њиховом коришћењу;
- у својим FMI плановима за непредвиђене ситуације објасне методологију којом поткрепљују своје процјене ликвидносних захтјева у стресним ситуацијама. Такође се очекује да према потреби укључе додатне информације о евентуалним захтјевима (нпр. повећање накнада које други пружаоци услуга за приступ FMI могу наметнути).

[Начело 4.6] „Инфраструктура финансијског тржишта – FMI” планови за непредвиђене ситуације и мјере којима се осигурава континуитет FMI услуга

Банке треба да развију FMI план за непредвиђене ситуације, који садржи разрађене и имплементирани мјере којима се осигурава континуитет приступа FMI услугама или за њихов несметани пренос или за ликвидацију приступа. То укључује: (1) мјере којима се максимизује вјероватноћа да ће се испунити сви захтјеви за приступ прије и током процеса реструктурирања банке, као и (2) друге мјере којима се подржава реструктурирање.

Од банака се очекује да развију FMI план за непредвиђене ситуације како би подржале континуитет приступа FMI услугама. Тај план је у ствари оперативни приручник (*playbook*) одобрен од стране Управе банке, који за сваког критичног и есенцијалног FMI пружаоца или посредника треба да садржи:

- мјере ублажавања за очекиване потезе пружалаца FMI услуга прије и за вријеме реструктурирања;
- инфраструктуру, процесе и оперативне аранжмане које банке активирају у циљу испуњавања захтјева FMI пружалаца услуга;
- активности које би банке могле предузети у циљу ублажавања могућности прекида или смањења обима приступа FMI услугама, које имају утицаја на извршавање критичних функција и кључних пословних активности.

У том смислу од банака се очекује да размотре слџдеће мјере како би побољшале своју могућност реструктурирања:

- ако њихови уговори са FMI посредницима или другим пружаоцима услуга који су неопходни за приступ FMI нису на снази у реструктурирању, треба их кроз одговарајуће билатералне измјене/допуне учинити постојаним у реструктурирању;¹⁸
- да идентификују могуће замјене¹⁹ за FMI услуге које користе, као и њихову правну надлежност.

¹⁶ Као што су пружаоци комуникационих услуга (нпр. SWIFT), IT пружаоци услуга (нпр. када је одређена апликација неопходна за приступ FMI) и сл.

¹⁷ На примјер, додатни захтјеви за трговање, смањење кредитних линија и сл.

¹⁸ Види Начело 4.3, у којем су наведене карактеристике које уговори треба да садрже, те кораке које банке треба да предузму како би у највећој могућој мјери осигурале постојаност (да уговори остану на снази) у реструктурирању.

¹⁹ Тешко је очекивати да би евентуалне замјене биле расположиве током „викенд реструктурирања”, али би могле имати значајну улогу током реорганизације пословања.

2.5. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМИ И ЗАХТЈЕВИ ЗА ПОДАЦИМА

Банке треба да успоставе адекватне управљачке информационе системе (MIS – *Management Information Systems*), способност обављања одговарајућих процјена и техничко-технолошку инфраструктуру како би биле у стању подржати: (1) израду и ажурирање планова реструктурирања,²⁰ (2) извршење фер и реалне процјене вриједности имовине и обавеза²¹ и (3) ефикасну примјену мјера реструктурирања²², и у условима брзог погоршања пословања.

Банке треба да осигурају све потребне информације и податке како би Агенција била у могућности израдити и редовно ажурирати планове реструктурирања, и треба да у највећој могућој мјери сарађују с Агенцијом у испуњавању тог циља. У том смислу, као дио редовне годишње процјене могућности реструктурирања банке, Агенција ће процјењивати способност банака за прикупљање и пружање тих информација и података Агенцији или независним процјењивачима.

У циљу прикупљања потребних информација и података, како би могла обавити редовну процјену могућности реструктурирања, Агенција ће користити и информације и податке којима располаже Јединица за надзор.

У овом поглављу под називом „MIS капацитети” подразумијевају се MIS/базе података, способност обављања адекватних процјена (вредновања) и технолошка инфраструктура.

2.5.1. Начела

Свеобухватна очекивања

Од банака се очекује да успоставе адекватне системе управљања, тачност информација и података и аранжмане који ће обезбиједити континуитет пословања, како би осигурали да њихови „MIS” капацитети задовољавају доље наведена начела прије и током реструктурирања.

Као дио управљачких аранжмана,²³ од банака се очекује да под директном надлежношћу управе успоставе ефикасне управљачке аранжмане како би њихови MIS-ови били у могућности на вријеме осигурати све потребне информације и податке за планирање реструктурирања, као и за извршење реструктурирања, узимајући у обзир доље наведена начела.

Од банака се посебно очекује да докажу како њихови управљачки аранжмани имају адекватне:

- процесе за конзистентно прикупљање и агрегацију података на нивоу цијеле банке/групе, те за њихово правовремено достављање;
- процесе, комуникационе канале и расподјелу одговорности за размјену података и информација са Агенцијом и/или независним процјењивачем;
- системе и процесе за контролу и провјеру тачности података, те за континуитет „MIS капацитета”.

Од банака се очекује да докажу како су њихови аранжмани и контроле тачности информација и података у функцији и како су у стању осигурати да су „MIS капацитети” адекватно припремљени за реструктурирање. У том смислу потребно је спроводити периодична тестирања и одговарајућу надоградњу „MIS капацитета”. Тестирања треба да покажу јесу ли „MIS капацитети” усклађени са доле наведеним начелима, а посебно да ли обухватају:

- брзу испоруку информација и података Агенцији, независном процјењивачу или другом релевантном учеснику;
- конзистентну агрегацију података на нивоу цијеле банке/групе;
- осјетљивост и флексибилност интерних модела процјене.

²⁰ Закон о банкама Републике Српске, члан 225. став 1.

²¹ Закон о банкама Републике Српске, члан 232.

²² Закон о банкама Републике Српске, члан 235.

²³ Видјети поглавље 2.1.

О резултатима тестирања (провјере ваљаности) банке треба да извијесте управу и Агенцију. Извјештаји о резултатима тестирања (провјере ваљаности) треба да садрже и уочене евентуалне недостатке, као и мјере за њихово отклањање. Од банака се такође очекује ажурно вођење документације која описује поузданост ових капацитета за задовољавање доле наведених начела. Документација треба да опише изворне системе који се користе за продукцију података, као и опис њиховог рада, имплементирани контролни механизми и учеснике који су укључени у припрему и провјеру (валидацију) података.

Узимајући у обзир утврђена начела у поглављу 2.4, Агенција очекује од банака да успоставе аранжмане којима ће осигурати континуитет критичних „MIS капацитета” за вријеме и након реструктурирања, без обзира на то да ли се ради о пренесеним или задржаним активностима. Ови аранжмани треба да буду укључени у план банке за непредвиђене ситуације.

[Начело 5.1] Капацитет информационих система (MIS) који треба да осигурају информације и податке неопходне за израду и ажурирање планова реструктурирања

Банке треба да успоставе „MIS” капацитете за пружање информација и података неопходних за планирање реструктурирања.

Између осталог, од банака се очекује да:

- извјештајне обрасце који се односе на реструктурирање попуњавају тачно, потпуно и детаљно;
- пружају информације и податке према доле наведеним начелима 5.2. и 5.3.

Од банака се очекује да пруже детаљан опис аранжмана, који треба да осигурају ажурне информације и податке за израду и ажурирање планова реструктурирања, те да су на сталном располагању Агенцији, ако их тражи.

У односу на специфични MIS, базу података и капацитет извјештавања, који подржавају аранжмане за оперативни континуитет, од банака се очекује да:

- имају свеобухватне и ажурне MIS/базе података са могућношћу претраживања, што треба да осигура брзи приступ информацијама и подацима потребним за реструктурирање и накнадну реорганизацију пословања. То посебно укључује:
  - каталог услуга, наведен у Начелу 4.1;
  - базу уговора за пружање услуга, са могућношћу претраживања.

[Начело 5.2] Капацитети информационих система (MIS) који пружају информације и податке неопходне за фер и реалну процјену вриједности имовине и обавеза

Банке треба да успоставе „MIS” капацитете који пружају ажурне и потпуне информације и податке за фер и реалну процјену вриједности имовине и обавеза.

Од банака се очекује да:

- направе самопроцјену расположивости информација и података за вријеме планирања реструктурирања, укључујући и капацитете за њихову агрегацију, те да о резултатима те анализе извијесте Агенцију и према потреби отворе дијалог о мјерама за евентуална побољшања;
- спроведу тестирања капацитета банке за пружање релевантних информација и података за спровођење процјене вриједности имовине и обавеза или за финансијску дубинску провјеру;
- објасне и аргументују коришћене базе података, претпоставке и методологије за сваки интерни модел процјене.

[Начело 5.3] Капацитети информационих система (MIS) који пружају информације и податке неопходне за дјелотворну примјену мјера реструктурирања

Банке треба да успоставе „MIS” капацитете, који пружају ажурне и потпуне информације и податке за имплементацију инструмената реструктурирања, чак и у случају услова који се брзо мијењају.

Од банака се очекује да покажу сљедеће:

- способност за: (1) адекватну процјену нивоа њиховог капацитета за апсорпцију губитака, (2) осигурање информација и података потребних за спровођење реструктурирања властитим средствима банке. У том смислу од банака се очекује да имају:
  - базу информација о сваком инструменту капитала и свакој хартији од вриједности издатој од стране банке/групе;
  - процес ажурирања тих информација;
  - анализу која утврђује прихватљивост издатих хартија од вриједности за капитал или за прихватљиве обавезе;
  - детаљну евиденцију о финансијским уговорима;
  - ако су предвиђени инструменти преноса, за сваку имовину или обавезе које се планирају пренијети, (1) способност да осигурају неопходне информације за процјену вриједности имовине и обавеза, (2) способност да се омогући брз и једноставан приступ неопходним информацијама и подацима за све релевантне учеснике;
  - способност за истовремено пружање вишеструких података, на примјер за потребе ликвидности (видјети поглавље 2.3) и за потребе процјене вриједности имовине и обавеза, под временским притиском и у условима финансијског стреса.

2.6. КОМУНИКАЦИЈА

Банке треба да имају планове комуникације како би осигурале правовремену и досљедну комуникацију према кључним акционарима и како би подржале имплементацију стратегије реструктурирања, укључујући и управљачке аранжмане за ефикасно спровођење тих планова.

Разумно је очекивати да ће реструктурирање банке изазвати велики интерес различитих учесника, па непостојање адекватне комуникације може негативно утицати на успјешно спровођење процеса реструктурирања. Пажљиво осмишљена комуникација пресудна је за постизање повјерења, са једне стране, а са друге стране се смањује неизвјесност у процесу реструктурирања банке.

У случају реструктурирања банке, координисано пружање информација кључним учесницима треба да осигура постизање сљедећих циљева:

- да банка осигура акционарима и повјериоцима информације о одлукама из реструктурирања;
- да се власницима осигураних депозита и другим заштићеним повјериоцима осигура информација о њиховом заштићеном статусу;
- да се осигура да запослени, клијенти, добављачи, пружаоци FMI услуга и друге заинтересоване стране буду информисани о одлукама из реструктурирања;
- да се очува повјерење тржишта на којем банка послује и спријечи да друге стране предузму радње које би могле негативно утицати на спровођење процеса реструктурирања.

У том смислу план комуникације банке треба бити припремљен за вријеме планирања реструктурирања.

2.6.1. Начела

[Начело 6.1] План комуникације

Банке треба да развију свеобухватне планове комуникације којима све кључне учеснике информишу о ефектима реструктурирања банке, и њихов је главни задатак да спријече панику и отклоне настале нејасноће.

У том смислу од банака се очекује да:

- идентификују кључне екстерне и интерне учеснике (на нивоу групе) који треба да буду информисани о процесу реструктурирања, укључујући и пружаоце услуга и оперативне имовине;
- припреме и одржавају ажурну листу кључних екстерних и интерних учесника;

- припреме циљану комуникациону стратегију за сваку групу учесника са дефинисаним порукама и у складу са стратегијом реструктурирања коју је одредила Агенција. План комуникације за сваку групу учесника треба да:
  - садржи кључне поруке којима се промовише повјерење у банку током реструктурирања. Те поруке треба да буду снажне, досљедне и лако разумљиве и, између осталог, треба да садрже:
    - опште реченице у зависности од досадашње комуникације и мјера реструктурирања које могу бити предузете према банци;
    - информације о последицама реструктурирања за сваку групу учесника у циљу унапређивања сигурности и предвидивости;
  - одреди када је неопходна комуникација са одређеном групом учесника;
  - дефинише стратегију и процедуре у циљу спречавања „цурења информација”;
  - идентификује носиоце комуникације и ко је задужен за дистрибуцију информација (организациони дио или функција);
  - идентификује ефикасне комуникационе канале и потребне инфраструктуре за имплементацију стратегије реструктурирања и дистрибуцију порука;
  - допуњује кључне поруке кроз развијање шаблона за документе и имејл поруке, учесталих питања и других алата (нпр. оснивање кол-центра и сл.) који ће се користити у поступку реструктурирања;
  - идентификује сву комуникацију према тржишним учесницима која се захтијева према прописима.

[Начело 6.2] Комуникационо управљање

Банке треба да успоставе управљачке аранжмане за спровођење плана комуникације у блиској сарадњи с Агенцијом.

Од банака се очекује да:

- очекивања наведена у Начелу 6.1. буду укључена у управљачке аранжмане;
- утврде одговорности за састављање и извршење плана комуникације који се односи на реструктурирање банке (нпр. да ли је одговорна одређена организациона јединица или функција);
- дефинишу процесе одобравања у свим подручјима плана комуникације, укључујући и коначно одобравање за дистрибуцију порука;
- осигурају да су запослени задужени за комуникацију свјесни својих улога при комуникацији са идентификованим групама учесника у кризним ситуацијама, а све у координацији са Агенцијом;
- имају успостављене аранжмане који треба да осигурају наведене захтјеве за повјерљивост информација;
- осигурају потребну инфраструктуру и ресурсе за ефикасну комуникацију са идентификованим групама учесника. То може укључивати расположиву инфраструктуру у свакодневном пословању, али и додатну инфраструктуру (нпр. ангажовање специјализоване компаније за односе са јавношћу, повећање капацитета кол-центра због очекиваног повећаног броја упита и сл.);
- проактивно информишу Агенцију ако прописани захтјеви за објаву информација могу утицати на имплементацију стратегије реструктурирања;
- успоставе процесе за праћење извршавања плана комуникације.

2.7. ОДВАЈАЊЕ И РЕОРГАНИЗАЦИЈА

Структура банке, комплексност и међузависности не би смјеле представљати препреке оперативној имплементацији стратегије реструктурирања и постизању циљева реструктурирања.

Правна, оперативна и финансијска структура банке може стварати препреке за ефикасну имплементацију мјера реструктурирања.

Како би се осигурало да структура банке, комплексност и међузависности не представљају препреке реструктурирању, процјена могућности реструктурирања треба да укључи сљедеће процјене:

- Промјене структуре банке

На основу процјене могућности реструктурирања банке, Агенција има овлашћење²⁴ да захтијева промјену структуре и организације банке, ако су те мјере неопходне и сразмјерне у случају банке, у циљу смањивања или отклањања препрека за примјену инструмената реструктурирања и како би се осигурала и побољшала могућност реструктурирања банке. У том смислу Агенција ће процјењивати у којој је мјери потребно мијењати структуру банке или смањивати комплексност групе како би се осигурала могућност реструктурирања. У случају да преферирана стратегија реструктурирања предвиђа одвајање одређених субјеката из групе, можда буде неопходно унапријед смањити финансијску и оперативну међузависност групе како би се и даље осигурао приступ критичним функцијама у реструктурирању.

Агенција ће примијенити те структурне мјере само ако су оне неопходне и сразмјерне, како би се осигурала могућност реструктурирања банке.

- Одвајање

Одвајање се односи на начин на који би се критичне функције и кључне пословне активности могле правно и економски одвојити од осталих функција до мјере која је потребна како би се осигурао континуитет у случају пропасти банке. Процјена одвајања односи се на процјењивање имовине и обавеза, односних услуга, запослених, инфраструктуре, као и других правних, финансијских и ИТ међузависности, како би пружио избор обима преноса. Банке треба да сачине иницијалну анализу могућности одвајања критичних функција и кључних пословних активности и да је дају на увид Агенцији у процесу планирања реструктурирања.

- План реорганизације пословања

Инструмент реструктурирања властитим средствима банке, у случају да банка наставља са пословањем, може се примјенити ако постоји реална могућност да ће примјеном тог инструмента, уз мјере које се спроводе у складу са планом реорганизације пословања, и уз остваривање одговарајућих циљева реструктурирања, датој банци омогућити поновно успостављање финансијске стабилности и дугорочне одрживости.²⁵ У том смислу потенцијалне мјере реорганизације пословања којима се остварују одговарајући циљеви реструктурирања треба да буду размотрене већ у фази планирања реструктурирања. Додатно, од кључне је важности да је банка у стању на вријеме и дјелотворно спровести мјере реорганизације пословања у случају реструктурирања.

Дакле, процјена кључних елемената реорганизације пословања треба бити припремљена већ у фази планирања реструктурирања. У ту сврху банке се у одређеној мјери могу ослонити на претпоставке из плана опоравка.

У зависности од потенцијалних мјера реструктурирања, које би се примјениле на банку, анализе одвајања од посебне су важности код плана реорганизације пословања (нпр. у случају гашења или продаје пословних линија или субјеката).

²⁴ Закон о банкама Републике Српске, члан 228.

²⁵ Закон о банкама Републике Српске, члан 248. став 2.

2.7.1. Начела

[Начело 7.1] Структура, комплексност и међузависности

Банке треба да идентификују, редукују и отклоне непотребне комплексности у својој структури, ако представљају потенцијални ризик за имплементацију стратегије реструктурирања.

Од банака се очекује да, ако је то неопходно и пропорционално случају:

- размотре мјере којима би се постигла оперативна независност материјално значајних субјеката како би се подржала стратегија реструктурирања, поготово ако она предвиђа одвајање и/или реорганизацију пословања;
- осигурају да правна и оперативна структура није превише комплексна и међуповезана како би се осигурао континуитет приступа критичним функцијама у реструктурирању. Ако је потребно, од банака се очекује да предузму мјере за смањење комплексности или поједностављења правне структуре;
- ускладе правну структуру групе са критичним функцијама и кључним пословним активностима;
- осигурају да број пословних субјеката и комплексност структуре групе не спречава примјену предвиђених инструмената реструктурирања;
- успоставе правну структуру и унутаргрупне аранжмане финансирања који олакшавају имплементацију стратегије реструктурирања.

[Начело 7.2] Анализе одвајања код дјелимичног преноса пословања

Банке код којих је предвиђен дјелимични пренос треба да спроведу анализе одвајања како би биле спремне за стратегију²⁶ дјелимичног преноса.

Од банака се очекује да спроведу иницијалне анализе одвајања. Ове анализе треба да буду спроведене на основу: (1) постојеће структуре и (2) структуре након примјене мјера из плана опоравка. У том смислу треба размотрити регулаторне, правне, уговорне и економске заштитне мјере.

Анализе треба да укључе сљедеће:

- опис уско повезаних активности (као и припадајућих услуга) које се могу одвојити од остатка групе без непотребних кашњења и непропорционално високих трошкова;
- процјену могу ли се имовина, обавезе, услуге, запослени и припадајуће инфраструктуре пренијети на треће стране;
- процјену могу ли се пренијети имовина и обавезе које се не односе на критичне функције и кључне пословне активности, али су укључене у обим могућег преноса;
- опис шта се намјерава са платним, клириншким и активностима поравнања – да ли су обухваћене у обиму преноса или се налазе у обиму за ликвидацију;
- опис ИТ система и лиценцих власништва, запослених и критичних дијелимичних сервиса који су неопходни за нове обиме;
- самопроцјену потенцијалних ограничења за одвајање;
- опис потребних оперативних радњи и очекиваног времена који су неопходни за испоруку информација и доношење процјене;
- опис могућих трошкова у случају примјене гореспоменутих обима преноса;
- опис ликвидности и потреба за финансирањем за нове обиме преноса, као и опис могућих извора финансирања (након реструктурирања).

---

²⁶ На примјер, код примјене инструмената реструктурирања као што су: продаја акција, односно имовине, права и обавеза, одвајање имовине и инструмент преноса на банку за посебне намјене.

[Начело 7.3] План реорганизације пословања након примјене инструмента реструктурирања властитим средствима банке

Банке код којих Агенција, у склопу стратегије реструктурирања, предвиди коришћење инструмента реструктурирања властитим средствима банке са наставком пословања банке, треба да идентификују и процијене мјере којима ће се моћи поново успоставити финансијска стабилност и дугорочна одрживост и детаљно размотрити мјере у плану реорганизације пословања.

Агенција очекује од банака да унапријед припреме процјене кључних елемената плана реорганизације пословања како би биле спремне за реструктурирање. У том смислу од банака се, између осталог, очекује да: (1) идентификују и опишу мјере којима се поново успоставља финансијска стабилност и дугорочна одрживост, те да спроведу иницијалну процјену тих мјера, (2) наведу вријеме за њихову имплементацију, укључујући и опис потребних корака и (3) осигурају потребне капацитете како би Агенција била у стању оцијенити елементе под (1) и (2) за вријеме реструктурирања.

Потенцијалне мјере реорганизације пословања могу укључивати сљедеће послове, али нису ограничене само на њих:

- реорганизацију свих активности;
- промјене оперативних система и инфраструктура;
- обуставу активности које доносе губитак;
- реорганизацију постојећих активности које могу бити конкурентне;
- продају имовине и пословних активности;
- гашење активности трговања.

У том смислу од банака се очекује да размотре и идентификују опције/мјере реорганизације пословања из плана опоравка које се можда неће користити у фази опоравка, као и оне које нису биле идентификоване у плану опоравка, али могу допринијети дугорочној одрживости. На примјер, извршење тих мјера можда неће имати директан утицај на капитал или ликвидност, али оне доприносе свеукупном остваривању циљева реструктурирања.

Ако су гашење и/или продаја дијелова активности/групе предвиђени као мјера реорганизације пословања, од банака се очекује да, такође узимајући у обзир план опоравка, идентификују: (1) релевантне субјекте/пословне линије, начин њиховог гашења/продаје, те очекиване трошкове и потребе за ликвидношћу под различитим претпоставкама, (2) финансирање и услуге које преостали дио пружа или има потребе да их пружа и (3) производе и услуге које ће престати пружати, јер не подржавају постизање циљева реструктурирања или коришћење инструмента реструктурирања.

Код анализе мјера од банака се очекује да:

- демонстрирају како ће дугорочна одрживост бити поново успостављена захваљујући предвиђеним мјерама. У том смислу банке можда треба да размотре:
  - потенцијалне трошкове и посљедице реорганизације пословања на биланс успјеха и биланс стања;
  - опис потенцијалних потреба за финансирањем током фазе реорганизације пословања и потенцијалних извора финансирања;
  - потенцијалне приливе од дезинвестирања имовине, субјеката или пословних активности предвиђених планом реорганизације пословања;
- наведу потребне кораке и очекивано вријеме за имплементацију предвиђених мјера;
- спроведу процјену на основу сљедећих претпоставки:
  - анализе су спроведене на основу: (1) постојеће структуре и (2) за структуру након примјене мјера реструктурирања;
  - да ли су правила везана за државну помоћ примјенљива. Предвиђене мјере треба да буду усклађене са захтјевима наведеним у плану реорганизације пословања, којем је циљ да се поново успостави дугорочна одрживост са минималним коришћењем јавних средстава и ублажавање евентуалних негативних ефеката на конкурентност.

Анализе треба да буду поткријепљене одговарајућим информацијама како би Агенција била у стању оцијенити утицај реорганизације пословања на критичне функције и финансијску стабилност, нпр. (1) навођењем коришћених претпоставки, као што су макроекономски показатељи, (2) пројектовањем утицаја на биланс успеха и биланс стања и (3) описом промјена кључних финансијских параметара. У том смислу банке се упућују на коришћење расположиве документације која је направљена у друге сврхе, као што је план опоравка и друго.

3. РОКОВИ ЗА ИСПУЊАВАЊЕ ОЧЕКИВАЊА ОД БАНАКА

Претходно наведена очекивања Агенције од банака у планирању реструктурирања треба постепено имплементирати. У доњим табелама дат је приказ рокова за очекивања из подручја Управљање и Комуникација која су банке имплементирале у 2022. години (Табела а), те преглед подручја и начин дефинисања рокова за постепену имплементацију очекивања према преосталим подручјима (Табела б). У дефинисаном времену од банака се очекује да изграде своје капацитете како би испуниле очекивања из овог документа.

Изузетно, Агенција може за појединачну банку одредити другачије рокове, ако је то потребно због специфичности саме банке или усљед одређених околности.

Табела а)

ПОДРУЧЈА	РОК за имплементацију
УПРАВЉАЊЕ	имплементирано у 2022. години, у континуитету се прати
КОМУНИКАЦИЈА	имплементирано у 2022. години, у континуитету се прати

Табела б)

ПОДРУЧЈА	РОК за имплементацију
КАПАЦИТЕТ ЗА ПОКРИЋЕ ГУБИТАКА И ДОКАПИТАЛИЗАЦИЈУ	а) дефинисан Рјешењем о MREL захтјеву; б) дефинисаће се смјерницама за Bail-in приручник
ЛИКВИДНОСТ И ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА У РЕСТРУКТУРИРАЊУ	дефинисаће се смјерницама за ликвидност и изворе финансирања у реструктурирању
ОПЕРАТИВНИ НАСТАВАК ПОСЛОВАЊА И ПРИСТУП ИНФРАСТРУКТУРАМА ФИНАНСИЈСКОГ ТРЖИШТА	дефинисаће се смјерницама за оперативни наставак пословања и приступ инфраструктурама финансијског тржишта
ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМИ И ЗАХТЈЕВИ ЗА ПОДАЦИМА	дефинисаће се смјерницама за MIS
ОДВАЈАЊЕ И РЕОРГАНИЗАЦИЈА	дефинисаће се смјерницама о могућности одвајања

4. ПОЈМОВИ

Аранжман	Аранжман је било који споразум, уговор, политика, водич или пракса који уређују пружање услуга.
Bail-in	Погледати објашњење под Инструмент реструктурирања властитим средствима банке.
Двојака функција	Ситуација када запослени прима плату од једног пословног субјекта, а пружа своје услуге другом пословном субјекту унутар групе.
Есенцијалне услуге	Услуге повезане са кључним пословним активностима чији је континуитет неопходан за успјешну имплементацију стратегије реструктурирања и посљедичну реорганизацију.
Есенцијалне FMI услуге	Платне услуге, клиринг, поравнање и кастоди, које се пружају од стране инфраструктуре финансијског тржишта (FMI) или посредника, а које су неопходне за једну или више кључних пословних активности (погледати објашњење Есенцијалних услуга).

FMI	Долази од енглеског термина <i>Financial Market Infrastructures</i> и представља инфраструктуру финансијског тржишта, као што су: платне услуге, клиринг, поравнање, кастоди и др.
FMI посредници	Пружаоци FMI услуга који сами нису учесници FMI.
Инструмент продаје акција, односно имовине, права и обавеза	Како је дефинисано чланом 241. и 242. Закона о банкама Републике Српске и Одлуком о продаји акција, имовине, права и обавеза банке у реструктурирању.
Инструмент банке за посебне намјене	Како је дефинисано члановима 243–246. Закона о банкама Републике Српске и Одлуком о банци за посебне намјене.
Инструмент одвајања имовине	Како је дефинисано чланом 247. Закона о банкама Републике Српске и Одлуком о давању сагласности и одобрења друштву за управљање имовином.
Инструмент реструктурирања властитим средствима банке	Како је дефинисано члановима 248–256. Закона о банкама Републике Српске и Одлуком о минималним захтјевима за капитал и прихватљиве обавезе банке.
International Securities Identification Number – ISIN	Прихваћени глобални стандард за јединствену идентификацију финансијских инструмената (ISO 6166).
Клиринг	Процес размјене и обраде (у одређеним случајевима и потврђивања прије поравнања) платних налога, који укључује њихов обрачун и нетирање у циљу добијања коначних позиција прије поравнања. Понекад се овај термин употребљава и за поравнање, што је непрецизно.
Кључне пословне активности	Пословне активности и услуге повезане с овим активностима чијим се обављањем остварује значајан дио прихода или добити за банку или банкарску групу којој та банка припада.
Критичне функције	Активности, услуге или послови чији би прекид обављања вјероватно довео до угрожавања стабилности финансијског сектора или поремећаја у пружању неопходних услуга реалном сектору услед величине и тржишног учешћа субјекта који их обавља и његове повезаности са осталим учесницима у финансијском сектору, а нарочито узимајући у обзир могућност да неко други несметано преузме обављање ових активности, услуга или послова.
Критичне услуге	Основне дјелатности, активности и услуге које се обављају за једну (намјенске услуге) или више пословних јединица или правних лица (заједничке услуге) у банкарској групи, а које су потребне за пружање једне критичне функције или више њих.
Критичне FMI услуге	Платне услуге, клиринг, поравнање и кастоди, које пружају инфраструктура финансијског тржишта (FMI) или посредник, а неопходне су за обављање једне или више критичних функција.
Материјално значајни субјекти	Материјално значајни субјекти су најзначајнији субјекти унутар групе због пружања кључног финансирања или због генерисања значајног дијела прихода.
Оперативна имовина	Имовина која није финансијска имовина и која је потребна како би се пружиле релевантне услуге, као што су: некретнине, интелектуално власништво, патенти, софтвер, хардвер, ИТ системи и апликације и складишта података. Оперативна имовина је критична/есенцијална када је њихов ангажман неопходан за пружање критичних/есенцијалних услуга.

<p>„Постојаност у реструктурирању” укључује сљедеће карактеристике:</p>	<p>1. <i>Немогућност раскида, суспензије или измјена</i> Пружаоци услуга не могу раскинути, суспендовати или измијенити уговорне одредбе пружања услуга на основу отварања поступка реструктурирања с обзиром на то да се обавезе из уговора и даље извршавају.</p> <p>2. <i>Преносивост пружања услуга</i> Пружање услуга може се пренијети/додијелити другом субјекту на основу одлуке Агенције за банкарство Републике Српске у склопу имплементације стратегије реструктурирања.</p> <p>3. <i>Подршка у преносу или раскиду</i> У случају преноса пружања услуга због реструктурирања, тренутни пружалац треба омогућити пренос на новог пружаоца или примаоца услуге, под условом да се обавезе из уговора уредно извршавају. У случају раскида уговора током реструктурирања или реорганизације пословања, пружалац услуга треба омогућити пружање услуга на одређено вријеме под истим условима, нпр. 24 мјесеца.</p> <p>4. <i>Континуирано пружање услуга дезинвестираном субјекту групе</i> Унутаргрупни пружалац треба наставити са пружањем услуга према субјекту који је одвојен из групе на основу реструктурирања/реорганизације. Пружање услуга треба наставити на одређено вријеме, нпр. 24 мјесеца, под условом да се обавезе из уговора уредно извршавају.</p>
<p>План реорганизације пословања</p>	<p>Реорганизација пословања банке након примјене инструмента реструктурирања властитим средствима банке (bail-in) треба бити остварена кроз имплементацију плана реорганизације пословања банке у складу са чланом 254. Закона о банкама Републике Српске.</p>
<p>Пословна активност</p>	<p>Скуп активности, процеса и операција које банка развија за потребе клијената (трећих страна) како би се остварили пословни циљеви.</p>
<p>Релевантне услуге</p>	<p>Услуге које подржавају: (1) критичне функције банке за економију (критичне услуге), (2) кључне пословне активности чији је континуитет неопходан за успјешну имплементацију стратегије реструктурирања. Ове категорије се могу преклапати. То се аналогно примјењује за оперативну имовину и особље.</p>
<p>Субјекат групе</p>	<p>Сваки пословни субјекат (правно лице) који припада групи.</p>
<p>Заштитне мјере</p>	<p>Акционари и повјериоци банке не би смјели претрпјети веће губитке у реструктурирању банке него што би их имали у редовном поступку стечаја банке (енг. <i>No Creditor Worse Off principle – NCWO</i>).</p>

5. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Ступањем на снагу Очекивања од банака у планирању реструктурирања - смјернице, стављају се ван снаге Очекивања од банака у планирању реструктурирања - смјернице, бр. 01-101-1163-1/22 од 16.06.2022. године.

Очекивања од банака у планирању реструктурирања - смјернице ступају на снагу осмог дана од дана доношења, а објављују се на службеној интернет страници Агенције.

Број: 01-582-1/24

Датум: 09.04.2024. год.

Директор

Срђан Шупут